

POSITION PAPER NIEUWE OEVERGRONDWATERWINNING OASEN

Belanghebbende: provincie Zuid-Holland

Vertegenwoordiger: gedeputeerde Arne Weverling

Verstuurd op datum: 25 november 2025

Verstuurd naar: Oasen

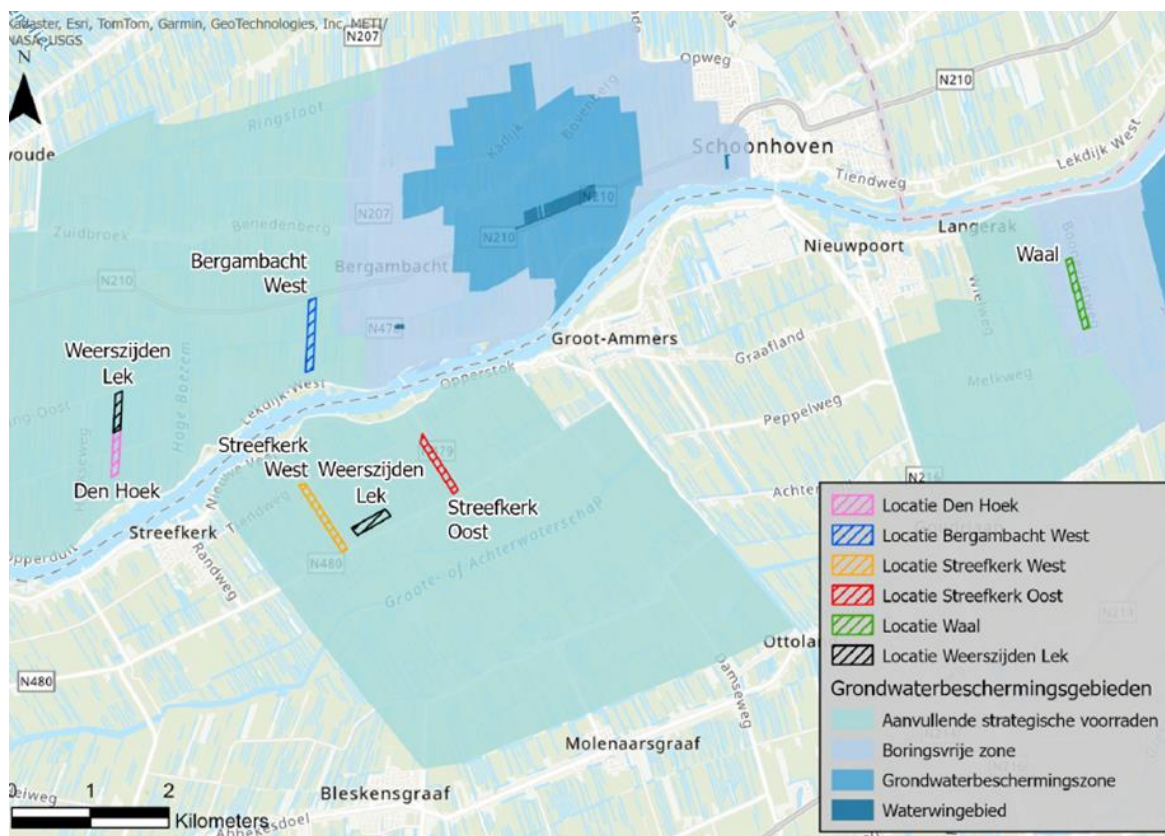
Vooraf

De provincie Zuid-Holland wil het aanbod van voldoende en betaalbaar drinkwater borgen. Hiervoor verkent ze samen met de drinkwaterbedrijven nieuwe bronnen voor drinkwaterproductie. Dit kunnen nieuwe locaties zijn, maar ook alternatieve bronnen voor drinkwater. Hoewel de bronkeuze (type bron en locatie) in eerste instantie bij de drinkwaterbedrijven ligt, raakt de bronkeuze de wettelijke taak van de provincie om de drinkwatervoorziening te beschermen en duurzaam veilig te stellen.

De provincie Zuid-Holland heeft op basis van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) en de Beleidsnota Drinkwater in 2021, in de Provinciale Milieuverordening 2021 gebieden voor Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) aangewezen. De bescherming daarvan is op dit moment vastgelegd in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV), om ook voor de toekomst te kunnen beschikken over voldoende zoet grondwater voor de drinkwatervoorziening. Er worden vier typen grondwaterbeschermingsgebieden gehanteerd:

- waterwingebieden;
- grondwaterbeschermingszones;
- boringsvrije zones;
- aanvullende strategische voorraden (ASV).

Figuur 1 ASV's, boringsvrije zones, grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden in de omgeving van de locaties

Vraag 1: Wat is uw belang, verantwoordelijkheid en bevoegdheid in/bij dit project?

Vanuit de Omgevingswet is de provincie bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen door drinkwaterbedrijven, zijn we verantwoordelijk voor het aanwijzen en begrenzen van grondwaterbeschermingsgebieden en voor het aanwijzen en beschermen van drinkwaterwinningen. Ook berust bij het provinciaal bestuur de taak voor het beschermen van de kwaliteit van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden, in verband met de winning daarvan voor de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water. Daarnaast hebben we, gemandateerd aan de Omgevingsdiensten, de verantwoordelijkheid voor vergunningen, toezicht en handhaving.

Vanuit de Drinkwaterwet hebben wij, samen met andere overheden, de zorgplicht voor drinkwater. Dat is dus niet alleen een provinciaal belang. In artikel 2 Drinkwaterwet is opgenomen dat bestuursorganen de zorg dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Daarbij geldt de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang.

Daarnaast hebben we Ruimtelijke Ordeningsbevoegdheden. Dit provinciaal belang wordt geborgd via, voor gemeenten, bindende regels in de provinciale omgevingsverordening. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten hieraan voldoen. Een belangrijk onderdeel daarin is dat de provincie stuurt op ruimtelijke kwaliteit door middel van beschermingscategorieën waarbinnen voorwaarden gelden voor ontwikkelingen. Daarbij is het uitgangspunt dat een omgevingsplan een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling alleen toe laat als de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijft. Het vaststellen of wijzigen van Omgevingsplannen is de verantwoordelijkheid van gemeenten. De provincie oefent haar bevoegdheid hierop alleen uit met het oog op een provinciaal belang dat niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door een gemeente kan worden uitgevoerd.

Als provincie zijn we bevoegd gezag voor N2000 en NNN gebieden. Het Rijk heeft zich verplicht om te zorgen voor een 'gunstige staat van instandhouding' van zeldzame en kenmerkende soorten op grond van de Europese vogel- en habitatrichtlijnen. Natura 2000 en NNN gebieden leveren daar een belangrijke bijdrage aan, evenals belangrijke weidevogelgebieden waar we als provincie ook verantwoordelijk voor zijn. Zuid-Holland draagt zorg voor de NNN gebieden in de Krimpenerwaard en voor de Natura 2000 gebieden Boezems Kinderdijk, Donkse Laagten en het Zuid-Hollandse deel van het Lingebied in de Alblasserwaard en is hiermee verantwoordelijk voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende gebieden. Provincie Utrecht is regievoerder voor het gebied Uiterwaarden Lek en Zouweboezem. Provincie Gelderland is regievoerder voor het Lingebied en Diefdijk.

De ruimtelijke omgang met cultureel erfgoed is geregeld in de Omgevingswet. De provincie geeft hier invulling aan via onze Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Daarnaast is de erfgoedwet van toepassing voor rijksmonumenten. Voor de zoeklocaties zijn relevant: archeologie, molenbiotopen en (rijks)monumenten (waarbij de provincie beschermend ruimtelijk beleid voert op monumenten voor molens en landgoederen/kastelen).

De Rijksmonumenten worden beschermd vanuit de Erfgoedwet, waarbij de specifieke zorgplicht geldt. Deze specifieke zorgplicht houdt in dat je geen werkzaamheden mag uitvoeren die schade kunnen veroorzaken aan een rijksmonument, ook al is het geen rijksmonumenten activiteit.

Vraag 2: Wat is (samengevat) uw inhoudelijke reactie op het concept MER rapport fase 1 met bijlagen? Wat viel u op? Wat mist u?

Er zit, zoals verwacht, op het eerste oog niet heel veel onderscheid tussen de locaties omdat het allemaal oevergrondwaterwinningen zijn in Aanvullend Strategische Voorraad gebieden (ASV's) in veenweidegebied. De provincie heeft de ASV gebieden aangewezen met als doel dat een drinkwaterwinning in elk van deze gebieden mogelijk zou moeten zijn. Kijkt men echter naar de onderliggende getallen bij de effecten en de deelrapporten, dan ontstaat wel enig onderscheid tussen de locaties.

 Maatschappelijke en financiële gevolgen

Het rapport gaat niet in op financiële en maatschappelijke gevolgen van de effecten wat logisch is in een milieueffectrapportage. Deze gevolgen leven echter wel bij de verschillende overheden en andere betrokken partijen zoals agrariërs, waardoor dit een belangrijk aandachtspunt is in het participatieproces. Financiële gevolgen en vergroting van de opgave, bijvoorbeeld bij keringen gaat met name de overheden aan en daar moeten goede afspraken over gemaakt worden met Oasen en tussen overheden onderling.

De maatschappelijke gevolgen, met name de gevoelens die leven over beperkingen voor de landbouw en "nog een opgave erbij in de veenweiden", gaat zowel overheden alsook inwoners en agrariërs aan. Hier speelt de belangenafweging tussen drinkwaterwinning, landbouw en natuur in het veenweidegebied. Meer specifiek gaat het om de volgende ontwikkelingen die onrust veroorzaken in de Krimpenerwaard en Alblasserwaard:

- gebiedsprocessen NNN in de Krimpenerwaard;
- negatieve effecten op het achterland van de dijkverzwaring bij Streefkerk;
- gevolgen van water, natuur en klimaat en stikstofdoelen voor de landbouw;
- effecten van eerdere waterwinning in de Alblasserwaard;

Afwegingen voor de locatiekeuze dienen ook in dit verband te worden beschouwd.

 Toekomstige ontwikkelingen natuur

Er zijn tijdens de review van het MER meerdere opmerkingen gemaakt over toekomstige natuurbeheertypen (ambitiebeheertypen) en of die wel of niet meegenomen zijn. Uit de antwoorden op de review blijkt dat toekomstige ontwikkelingen niet (of niet overal) zijn meegenomen. Den Hoek is recent heringericht en bij Bergambacht West gaat dit in 2027 gebeuren. Wat ons betreft moet er niet alleen naar actuele maar ook naar potentiële natuurwaarden worden gekeken.

Ondanks dat de verschillen tussen de natuurbeheertypen en ambitiebeheertypen klein is bij Den Hoek raden we toch aan om voor Den Hoek het advies van de Commissie-mer te volgen wat zij hebben gegeven bij de notitie reikwijdte en detailniveau: "Beschrijf voor de aangedane gebieden hoe ver deze ontwikkeling is. Ga in de autonome ontwikkeling uit van de realisatie van de vastgestelde natuurontwikkelingsplannen". Dit punt zie vooral op weidevogels. Het hydrologisch model toetst botanisch aan weidevogelgrasland en niet rechtstreeks aan weidevogels. Ook wordt op Weidevogels in het natuurontwikkelingsgebied, waar het peil is opgezet, niet apart getoetst maar in combinatie met aangrenzend landbouwgebied, waar positieve effecten geconstateerd worden. In die combinatie middelt dit uit tot 'geen effect', terwijl afzonderlijke beschouwing van het natuurontwikkelingsgebied/de NNN tot een 'negatief effect' zou leiden. Voor Bergambacht West raden we aan om na te gaan of met het gebruik van de ambitiebeheertypenkaart de ontwikkelingen zoals vastgesteld in de Samenwerkingsovereenkomst tussen Dunea, gemeente Krimpenerwaard en de provincie Zuid-Holland voldoende meegenomen zijn in de beoordeling.

Vraag 3: In de deelrapporten bij het hoofdrapport worden verschillende effecten onderzocht. Er is bewust geen onderscheid gemaakt in de waarde van elke effect. Kunt u een top drie maken van de belangrijkste effecten voor u?

Allereerst geven wij hier aan dat in het provinciaal beleid geen weging is gemaakt tussen verschillende beleidsonderwerpen. De belangrijkste effecten die wij hier aangeven baseren we op het MER fase 1 en andere inhoudelijke en bestuurlijke overwegingen die wij bij de locaties hebben. De belangrijkste effecten voor de provincie (in willekeurige volgorde) zijn die op:

1. landbouw
2. natuur
3. bebouwing en infrastructuur

1. Landbouw

De landbouw vervult een belangrijke functie voor werkgelegenheid, leefbaarheid, sociale cohesie, gezondheid, (binding met) de voedselproductie, landschap en boeren natuur. De sector staat echter voor flinke uitdagingen. Denk hierbij aan het einde van de derogatiebeschikking en de noodzaak tot reductie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook heeft de sector te maken met doelstellingen voor natuur, water en klimaat. We begrijpen dat bovenop deze uitdagingen een nieuwe drinkwaterwinning in veenweidegebied als nog een extra opgave wordt ervaren. Voor het halen van de doelstellingen op het vlak van water, natuur en klimaat wordt al een flink beroep gedaan op de veerkracht van individuele bedrijven en de sector als geheel. Wij verwachten echter dat een nieuwe drinkwaterwinning binnen de inspanningen past die wij al vragen. Dat neemt niet weg dat er wel effecten van de drinkwaterwinning op de landbouw zijn.

De waterwinning leidt tot enige afname van agrarische grond omdat Oasen de grond waar de bron en de winputten komen in bezit wil hebben. Dit betreft zo'n 15 ha. Deze gronden worden door Oasen gekocht. Daarnaast leiden lagere grondwaterstanden tot snellere bodemdaling en daardoor (meestal) tot vernatting van percelen. Verder kan er ongelijke zetting op percelen optreden. Deze effecten zijn te verminderen door mitigerende en/of compenserende maatregelen te treffen.

Er zijn drie hydrologische mitigerende maatregelen. Het infiltreren van voorgezuiverd water tussen de winning en de waterkeringen is de eerste mogelijke maatregel. Hierdoor kan een deel van de zetting worden voorkomen. Het verder opknippen van peilgebieden en het aanleggen van actieve waterinfiltratiesystemen zijn de tweede en derde maatregel die kunnen bijdragen aan het verminderen van de vernatting of verdroging en de effecten daarvan op landbouw en veenoxidatie. De haalbaarheid en uitvoerbaarheid van deze maatregelen moet verder onderzocht worden in fase 2 van het MER.

Naast bodemdaling en zetting begrijpen wij de zorgen over beperkingen in het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Hoewel de huidige Zuid-Hollandse Omgevingsverordening het normaal landbouwkundig gebruik van anorganische meststoffen, het op of in de bodem brengen van meststoffen op weidegronden in een waterwingebied en het op of in de bodem brengen van meststoffen bestaande uit dierlijke meststoffen, compost of overige organische meststoffen die geproduceerd zijn uit materialen van plantaardige herkomst in een grondwaterbeschermingszone toestaat, zijn er wel beperkingen op het gebruik van sommige gewasbeschermingsmiddelen in de grondwaterbeschermingszone vanuit het Ctgb (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden).

Daarnaast geldt dat de provincie Zuid-Holland de noodzaak voor de inzet van nieuwe maatregelen en/ of instrumenten voor het halen van de KRW-doelen beziet. Welke maatregelen en instrumenten gebruikt gaan worden is nu nog niet aan te geven. De afweging over deze inzet maakt onderdeel uit van de herijking van de KRW-uitwerking in het regionaal waterprogramma 2028-2033. De zorgen over mogelijke nieuwe regels ten aanzien het gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden kunnen wij in die zin niet wegnemen.

Wat we wel kunnen aangeven: voor het behalen van de in het landelijk gebied gestelde doelen werkt de provincie intensief samen met de landbouwsector. Door nu in beweging te komen, kunnen we samen toewerken naar een robuuste sector die in staat is zich aan te passen aan de normeringen van vandaag en morgen. Daarbij zetten we gezamenlijk in op innovatie en natuurherstel en wordt er met boeren meegedacht over hoe hier een eerlijke en realistische vergoeding tegenover kan staan. Zo maken we bedrijfsmodellen mogelijk waarin het uitvoeren van een agrarisch beroep in balans is met de omgeving.

2. Natuur

NNN

In de Krimpenerwaard ligt een natuuropgave in het kader van de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland. Het gaat om het realiseren van doelen voor (weide)vogels en kwetsbare flora en fauna die van oudsher thuishoren in het veenweidelandschap. Deze natuurtypen vormen samen een logische robuuste ecologische structuur en ecologische verbinding. De aanleg vindt plaats in combinatie met de realisatie van een bijpassend robuust en ecologisch duurzaam watersysteem in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het tegengaan van bodemdaling. De NNN opgave in de Krimpenerwaard staat niet op zichzelf. Doordat in nabijgelegen (veenweide)gebieden eveneens natuurontwikkeling/-herstel plaatsvindt, wordt een groter (landelijk) netwerk van natuur gecreëerd. Naast de NNN-natuuropgave kent het gebied een KRW-opgave die stelt dat het water een 'goede ecologische toestand' moet hebben. Dit wordt uitgedrukt in een chemische doelstelling en een ecologische doelstelling van het water.

Bij locatie Den Hoek waar kwetsbare natuur, waaronder nat schraalland en vochtig hooiland wordt ontwikkeld is de afname van de doelrealisatie fors. Het negatieve effect komt door vermindering van kwel waar de bestaande en beoogde soorten sterk afhankelijk van zijn. In Den Hoek is nog zeker 6 jaar ontwikkelingsbeheer nodig om 'de uiteindelijke realisatie van het NNN' te verwezenlijken. -1,1% afname van het oppervlak aan aanwezige natuurbeheertypen moet dan geduid worden als 'niet acceptabel' zeker ook omdat er alternatieven zijn waar de afname in doelrealisatie minder groot is. Daarnaast zijn de mogelijkheden voor het mitigeren van kwelafname beperkt.

Natura 2000

In de Krimpenerwaard liggen geen Natura 2000 gebieden. In de Alblasserwaard zijn de Natura 2000 gebieden Boezems Kinderdijk, Donkse Laagten en Lingegebied aanwezig. Buitendijks gelegen tussen de Krimpenerwaard en de Alblasserwaard ligt het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Lek. Hiervan ligt de regie bij Provincie Utrecht.

Ons aandachtspunt heeft betrekking op de Donkse laagten. Bij de Donkse laagten (N2000 gebied) is veel kwelafhankelijke natuur aanwezig die sterk beïnvloed kan worden bij wijzigingen in de hydrologie (blauwgraslanden en dotterbloem). Het ligt in de lijn der verwachting dat de provincie vanuit het Rijk een grote opgave krijgt voor het realiseren van blauwgraslanden binnen de provincie en het is daarmee dan ook van belang de blauwgraslanden te behouden.

De modellering laat zien dat deze gebieden tegen het invloedgebied van de grondwaterwinning van Streefkerk-Oost aanliggen, terwijl in het MER wordt gesteld dat "Puttenveld Streefkerk oost relatief ver van de Donkse Laagten afligt waardoor hier slechts beperkt effecten van worden verwacht".

Ook is er een toekomstige doelstelling voor de vogelsoort Grutto waarbij het gebied Donkse laagten als broed- en foerageergebied wordt aangewezen. De Grutto is gebaat bij hogere grondwaterstanden, zodat het voedselaanbod van wormen binnen bereik is. De beoordeling van de effecten is voor de locaties Streefkerk-Oost, Streefkerk-West en Weerszijden Lek nog

met te veel onzekerheid omgeven om de uitwerking hiervan op de (toekomstige) natuurdoelen van de Donkse laagten te duiden.

De huidige effectanalyse op de hydrologische situatie is gedaan met een hydrologische model waarvan gesteld is dat de onzekerheid “meestal 1 tot enkele decimeters” betreft. De onzekerheid kan een bepalende invloed hebben op het resultaat van de effectbeoordeling. Zeker wanneer het gaat om natte natuur waarbij enkele centimeters waterstandsverschil een ander resultaat kunnen opleveren. Voor zover wij kunnen nagaan is de modelonzekerheid niet meegenomen in de effectbepaling op natuurtypen. De ligging van de blauwgraslanden tegen het invloedsgebied van winning Streefkerk-Oost aan, kan in combinatie met de modelonzekerheid van enkele decimeters uiteindelijk wel effect hebben op de blauwgraslanden en Grutto in de Donkse Laagten. Ter aanvulling merken wij hierbij op dat de Donkse Laagten momenteel al verdrogingsproblemen in de zomer heeft.

Locatie Waal heeft op basis van de MER-analyse een negatief effect op het gebied Uiterwaarden Lek. Significante gevolgen op habitattypen en soorten met instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden kunnen volgens het MER niet worden uitgesloten. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de Provincie Utrecht regie voert op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek. De beoordeling in het MER over dit gebied, en of er inderdaad ‘mogelijke significante effecten’ worden verwacht, stemt Oasen met de provincie Utrecht af.

Weidevogels

Het merendeel van het studiegebied bestaat uit agrarisch land, waar sprake is van agrarisch natuurbeheer. Grote gebieden daarvan zijn aangeduid als gebieden voor weidevogels en ook binnen de NNN-gebieden is een aanzienlijk deel aangeduid als weidevogelgebied. De ingreep (grondwateronttrekking) kan leiden tot een verslechtering van het leefgebied voor weidevogels. Zo kan als gevolg van de onttrekking de grondwaterstand meer dalen waardoor de toplaag sneller uitdroogt en voedsel voor weidevogels slechter beschikbaar wordt. Gezien het belang van weidevogels is voor deze soortengroep een aparte beoordeling uitgevoerd in het MER. De effecten zijn neutraal (0) beoordeeld voor locaties Den Hoek, Streefkerk Oost en Weerszijden Lek, omdat volgens de beoordeling in het MER de doelrealisatie beperkt verandert. Aan de andere alternatieven is een negatieve (-) score gegeven, omdat de doelrealisatie meer afneemt. Bij vraag 5 geven wij ten aanzien van weidevogels een aandachtspunt voor de volgende fase mee.

KRW

In het deelrapport natuur wordt aandacht besteed aan de Kaderrichtlijn water als het gaat om de ecologische aspecten van het oppervlaktewaterlichaam. Als gevolg van de winning verandert de kwelstroom in de omgeving. Dit beïnvloedt de oppervlaktekwaliteit van de KRW-lichamen. Bij twee van de locatiealternatieven (Den Hoek en Bergambacht West) is sprake van een verhoogd risico op verslechtering van de KRW-doelen.

Ook wijzen wij erop dat in Den Hoek het KRW-lichaam direct grenst aan de puttenlocaties. In het vastgestelde bestemmingsplan en bijbehorend inrichtingsplan (2017/2018) zijn KRW-doelen van de natuurontwikkeling als ‘primair’ vastgelegd. Dat de hoeveelheid inlaatwater in het zomerhalfjaar hier niet mag toenemen is daar onderdeel van.

3. Bebouwing en infrastructuur

Provinciale infrastructuur

De provincie heeft als eigenaar van fietspaden, bermen, wegen, vaarwegen, bruggen en sluizen en verkeerssystemen een wettelijke taak om haar infrastructuur op orde te houden en te beheren. Daarmee draagt de provincie bij aan de bereikbaarheid, leefbaarheid, welzijn

en economische ontwikkeling van iedereen die in de provincie woont, studeert, werkt of Zuid-Holland bezoekt.

Nabij de winlocaties liggen een aantal N-wegen (N207, N210, N216, N476, N478, N479, N480, N481) waarin zich onderheide kunstwerken bevinden. Ongelijke zettingen of extra zetting in het algemeen zal naar verwachting leiden tot extra te nemen onderhoudsmaatregelen om te zorgen dat de infrastructuur aan (veiligheids)eisen blijft voldoen en/of kabels en leidingen niet aangetast worden.

Er is gering onderscheid tussen de 6 locaties, maar de beoordeling is algemeen (zeer) negatief op dit aspect. Enkele wegvakken in het gebied hebben een afwijkende constructie. Zo is de N210 tussen Krimpen aan de Lek en Bergambacht aangebracht op een paalmatras. Hierdoor zal naar verwachting dit deel van de N210 minder gevoelig zijn voor de maaiveldddaling die optreedt, maar indien herstel nodig is zal dit ingrijpend en kostbaar zijn.

De parallelweg van de N210 ligt op een EPS-constructie (een evenwichtsconstructie met lichtgewicht ophoogmateriaal) die juist extra gevoelig is voor (ongelijke) zettingen en mogelijk ook verandering in waterstanden. Ook hier geldt dat, indien herstel nodig is, dit ingrijpend en kostbaar zal zijn.

Bebouwing

Bij Bergambacht West zijn de berekende effecten op bebouwing en infrastructuur het grootst. Locatie Bergambacht West ligt dicht bij de bebouwde kom van Bergambacht. Ten opzichte van de andere locaties zijn er bij Bergambacht West significant meer gebouwen binnen het berekende invloedsgebied. Voor dit locatiealternatief gaat het om bijna 5000 gebouwen, terwijl het bij het de eerstvolgende locatie gaat om minder dan 2000 gebouwen. De effecten op het criterium bebouwing zijn voor locatie Bergambacht West als sterk negatief (--) beoordeeld, omdat er voor meer dan 100 gebouwen een maaiveldddaling groter dan 10 cm is berekend en er ook meer dan 100 gebouwen ouder dan 1985 zijn met een maaiveldddaling groter dan 7,5 cm. Ook de locaties Streefkerk West en Streefkerk Oost scoren sterk negatief op bebouwing.

Graag geven wij hier ook nog opmerkingen mee ten aanzien van bodemdaling en energie.

Bodemdaling

De extra maaiveldddaling ten gevolge van de winning treedt op door combinatie van ondiepe daling door veenaafbraak (ten gevolge van daling freatische grondwaterstand, die CO₂ emissie veroorzaakt), en diepe daling door zetting (tgv verlaging stijghoogte). De ondiepe daling door veenoxidatie is relatief klein en de CO₂ emissie die daarbij zou optreden wordt beperkt door uit te gaan van peilindexatie. De CO₂ emissie is daarmee niet onderscheidend voor de potentiële winlocaties. Eventuele mitigatie van de CO₂ emissie kan (later) worden gedaan door bv de peilen niet/minder te indexeren en waterinfiltratiesystemen toe te passen.

Extra maaiveldddaling ten gevolge van diepere bodemdaling/zetting is veel groter dan die door veenoxidatie. Of dat acceptabel is, kan niet in het algemeen gezegd worden. Dat hangt ervan af hoe groot bodemdaling (in hoogte en areaal) doorwerkt op aanwezige zaken als keringen, infrastructuur, bebouwing en watersysteem. Dat verschilt per winning. Minste daling treedt op aan weerszijden Lek en Waal.

In de omgeving van de winningsplaatsen zijn diverse rijksmonumentale panden aanwezig. Bij maaiveldddaling kan dit voor schade zorgen. Houten funderingen kunnen droog komen te staan wat voor houtrot zorgt of panden zonder fundering kunnen ongelijkmatig verzakken. Beide effecten kunnen voor grote schade aan de rijksmonumenten zorgen. Het is van groot belang deze effecten zo goed mogelijk tijdens de planvorming in beeld te krijgen om schade te voorkomen.

Energie

Op dit moment lijken de locaties niet te conflicteren met warmte-oplossingen ter plaatse. Voor windenergie doorkruisen de locaties in de Alblasserwaard en Krimpenerwaard ook niet. In de Ontwerp herziening Omgevingsbeleid 2025 van de provincie is in de Krimpenerwaard wel windlocatie Loetbos opgenomen, dit is in de buurt van Den Hoek. Deze locatie kan op eigen initiatief van de gemeente Krimpenerwaard ontwikkeld worden als zij dat wensen.

Vraag 4: Welke locatiealternatieven/welk locatiealternatief ziet u als het meest kansrijk? Wat zijn de belangrijkste redenen daarvoor?

Wij beantwoorden hier ook meteen vraag 6.

De condities voor drinkwaterwinning zijn in de ASV gebieden op orde; de ligging van deze gebieden is gekoppeld aan de aanwezigheid van grote voorraden zoet grondwater met een chlorideconcentratie lager dan 150 mg/l (de maximale chlorideconcentratie in drinkwater mag niet hoger zijn dan 150 mg/l) in de ondergrond en een waterstromingssituatie die deze voorraden kan aanvullen. Met het MER fase 1 is nu onderzocht wat de effecten van een nieuwe drinkwaterwinning van 8 miljoen m³ per jaar en een variant van 2x4 miljoen m³ per jaar zijn op het grond- en oppervlaktewatersysteem, landbouw, broeikasgassen, natuur, landschap en cultuurhistorie, bebouwing en infrastructuur, waterkeringen en ruimtegebruik. Met deze informatie en onze eigen kennis en kunde hebben wij onze belangen per locatie afgewogen en doen wij een uitspraak over onze voorkeurslocatie. Wij merken hierbij op dat dit niet betekent dat de overgebleven ASV gebieden niet meer geschikt zijn om drinkwater te winnen. Zij zijn immers aangewezen omdat de condities van zoetwater voor drinkwaterwinning hier op orde zijn en wij deze beschermen om voor de toekomst te kunnen beschikken over voldoende zoet grondwater.

Voorkeurslocatie Waal

Wij hebben een voorkeur voor locatie Waal omdat er minder effecten optreden op bebouwing, infrastructuur, waterkeringen en landbouw dan bij de andere locaties. Doordat er een verlaging van de grondwaterstand optreedt worden de omstandigheden hier iets droger en verbeteren deze voor de huidige landbouwgewassen. Daarnaast is de totale maaiveldddaling hier minder dan bij de andere alternatieven omdat de zettingsgevoelige laag dunner is. Er is daarom minder effect van maaiveldddaling op bebouwing, infrastructuur, waterkeringen en landbouw.

Dat hier minder effecten optreden betekent niet dat er geen negatieve effecten of aandachtspunten zijn, die zijn er wel.

- De locatie ligt in weidevogelgebied, het negatieve effect op weidevogels is volgens het MER bij deze locatie het sterkst van alle locaties. Naast de winningslocatie liggen ANLB gesubsidieerde particuliere terreinbeheerders en aangelegd plas- en drasgebied. Hierop wordt een negatief effect verwacht.
- Het oppervlak landbouwgrond wat in de grondwaterbeschermingszone komt te liggen is bij deze locatie het grootst. Na het in bedrijf gaan van de oevergrondwaterwinning en het vastleggen van de grondwaterbeschermingszone, gelden er momenteel geen beperkingen voor de agrarische bedrijfsvoering op het gebruik van meststoffen. Er treden wel beperkingen op in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de grondwaterbeschermingszone, door restricties die het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) aan het gebruik van sommige van de toegelaten middelen stelt.
- Op het criterium Natura 2000 scoort deze locatie in het MER negatief, vanwege de impact op Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek. Significante gevolgen op habitattypen en soorten met instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden kunnen volgens het MER niet worden uitgesloten. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de Provincie Utrecht regie voert op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek. De beoordeling in het MER over dit gebied, en of er inderdaad ‘mogelijke significante effecten’ worden verwacht, stemt Oasen met de provincie Utrecht af.
- Het indicatieve energiegebruik is sterk negatief beoordeeld, omdat de afstand tot het referentiepunt van het leidingennet het grootst is.

Den Hoek – locatie met grootste bezwaren

Grootste knelpunt voor de provincie Zuid-Holland zit bij locatie Den Hoek waar kwetsbare natuur, waaronder nat schraalland en vochtig hooiland wordt ontwikkeld. De afname van de doelrealisatie is hier fors. Het negatieve effect komt door vermindering van kwel waar de bestaande en beoogde soorten sterk afhankelijk van zijn. In Den Hoek is nog zeker 6 jaar ontwikkelingsbeheer nodig om 'de uiteindelijke realisatie van het NNN' te verwezenlijken. -1,1% afname van het oppervlak aan aanwezige natuurbeheertypen moet dan geduid worden als 'niet acceptabel' zeker ook omdat er alternatieven zijn waar de afname in doelrealisatie minder groot is.

De NNN opgave in de Krimpenerwaard is groot en komt via complexe gebiedsprocessen tot stand. Een net gerealiseerd NNN gebied zoals Den Hoek aantasten schaadt het vertrouwen tussen overheid en agrariërs, inwoners en natuurpartijen. Daarnaast zijn er flinke financiële middelen gemoeid met de ontwikkeling en inrichting van Den Hoek. Het is maatschappelijk onwenselijk om deze investeringen voor een deel teniet te doen.

Duiding van de andere locaties die niet onze voorkeur hebben:

Streefkerk West en Streefkerk Oost

Onze bezwaren bij de locaties Streefkerk West en Streefkerk Oost komen met name voort uit de ligging nabij N2000 gebied Donkse Laagten en de toekomstige opgave die de provincie daar verwacht op blauwgraslanden en de Grutto. Locatiealternatieven Streefkerk West en Streefkerk Oost zijn beiden neutraal beoordeeld (0) op het criterium Natura 2000. In de Donkse laagten zijn de doelstellingen gesteld op het behoud van de vogelsoorten Kleine zwaan, Kolgans en Brandgans. Op het moment is er geen doelstelling voor blauwgrasland in het Natura 2000 besluit voor Donkse Laagten maar is hier als gevolg van kwel in de lage delen wel blauwgrasland aanwezig.

Het ligt in de lijn der verwachting dat de provincie vanuit het Rijk een grote opgave krijgt voor het realiseren van blauwgraslanden binnen de provincie. De blauwgraslanden worden als beheertype wel genoemd in het MER, maar nog niet in relatie tot het belang voor de provincie. Met het oog op de toekomstige opgave is het van belang de blauwgraslanden te behouden. Deze graslanden zijn zeer gevoelig voor wijzigingen in de hydrologische situatie en bij het wegvallen van de kweldruk en de mogelijk resulterende inzijging kunnen deze habitattypen verslechteren.

Daarnaast is er een toekomstige doelstelling voor de vogelsoort Grutto waarbij het gebied Donkse laagten als broed- en foerageergebied wordt aangewezen. Bij een verandering van de hydrologische situatie in de Donkse laagten kan het voedselaanbod afnemen, wat niet gunstig is voor deze doelstelling. De beoordeling van de effecten is voor de locaties Streefkerk-Oost, Streefkerk-West (en Weerszijden Lek) nog met te veel onzekerheid omgeven om de uitwerking hiervan op de (toekomstige) natuurdoelen van de Donkse laagten te duiden.

De huidige effectanalyse op de hydrologische situatie is gedaan met een hydrologische model waarvan gesteld is dat de onzekerheid "meestal 1 tot enkele decimeters" betreft. De onzekerheid kan een bepalende invloed hebben op het resultaat van de effectbeoordeling. Zeker wanneer het gaat om natte natuur waarbij enkele centimeters waterstandsverschil een ander resultaat kunnen opleveren. Voor zover wij kunnen nagaan is de modelonzekerheid niet meegenomen in de effectbepaling op natuurtypen. De ligging van de blauwgraslanden tegen het invloedsgebied van winning Streefkerk-Oost aan, kan in combinatie met de modelonzekerheid van enkele decimeters uiteindelijk wel effect hebben op de blauwgraslanden en Grutto in de Donkse Laagten.

Naast de effecten op natuur maken wij ons bij Streefkerk West en Oost zorgen over de sterk negatieve effecten die zijn berekend op de zetting van regionale keringen en op bebouwing en infrastructuur. Ook nemen wij in onze overweging de recente ervaringen met dijkversterkingsproject Kinderdijk Schoonhovenseveer mee. Dit heeft tot veel onrust bij inwoners en ondernemers in de omgeving geleid.

NB: ondanks dat Streefkerk Oost in het MER als locatie met de minst negatieve effecten naar boven komt, kiezen wij op basis van bovenstaande overwegingen niet voor Streefkerk Oost als voorkeurslocatie.

Bergambacht West

Ten opzichte van de andere locaties zijn er bij Bergambacht West significant meer gebouwen binnen het berekende invloedsgebied (5000, ten opzicht van eerstvolgende locatie 2000) en is de berekende maaiveldddaling ook fors (voor meer dan 100 gebouwen een maaiveldddaling groter dan 10 cm meer dan 100 gebouwen ouder dan 1985 met een maaiveldddaling groter dan 7,5 cm).

Naast zorgen over bebouwing hebben we die ook over onze provinciale infrastructuur. De N210 tussen Krimpen aan de Lek en Bergambacht is aangebracht op een paalmatras. Hierdoor zal naar verwachting dit deel van de N210 minder gevoelig zijn voor de maaiveldddaling die optreedt, maar indien herstel nodig is zal dit ingrijpend en kostbaar zijn. De parallelweg van de N210 ligt op een EPS-constructie (een evenwichtsconstructie met lichtgewicht ophoogmateriaal) die juist extra gevoelig is voor (ongelijke) zettingen en mogelijk ook verandering in waterstanden. Ook hier geldt dat, indien herstel nodig is, dit ingrijpend en kostbaar zal zijn.

Weerzijden Lek

Deze variant ligt dichtbij NNN gebied den Hoek in de Krimpenervaard en dichtbij N2000 gebied Donkse Laagten in de Alblasserwaard. Ondanks dat de winningshoeveelheid lager ligt, blijven onze zorgen over de effecten op het wegtrekken van kwelwater en de gevolgen voor (toekomstige) natuurdoeltypen bij deze variant overeind (o.a. door onzekerheden in het geohydrologisch model) en de gevolgen daarvan voor gedane investeringen en doorlopen gebiedsprocessen.

Vraag 5: Zijn er nog aspecten waar Oasen extra rekening mee moet houden bij het uitwerken van de voorkeursvariant vanuit uw optiek.

Archeologie

Bij archeologische (verwachtings)waarden is een sterk negatieve beoordeling gegeven (--) voor alle alternatieven, omdat zowel bekende als verwachte archeologische waarden kunnen worden aangetast door grondwaterstanddalingen en maaiveld daling. Dit kan leiden tot het oxideren van archeologische sporen en resten en scheefstelling van de vondstlagen.

In welke mate bodemdaling en veenoxidatie door waterwinning de niveaus waar de behoudenswaardige archeologie zich kan bevinden bedreigen, en wat dat betekent voor de AMK-terreinen en gebieden met hoge verwachting is nu nog onduidelijk. De bodemdaling raakt diverse terreinen van provinciale waarde. In fase 2 moeten de archeologische lagen en de dieptes van oevergrondwaterwinning en de gevolgen hierop voor de archeologie duidelijk in kaart worden gebracht.

Voor de vervolgfase is tevens een aandachtspunt om de vraag te beantwoorden wanneer er bij monitoring wordt besloten dat archeologische waarden worden aangetast en wie de verantwoordelijkheid heeft voor de monitoring en het besluit als er moet worden overgegaan op ex-situ behoud. Aanwezigheid van rijksmonumentale panden zorgen voor een extra zorgvuldige beoordeling van de locaties. Dit kan zorgen voor extra voorzieningen en kosten om schade aan de objecten te voorkomen.

Weidevogels

In de Ontwerp herziening 2025 van het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland is de begrenzing van het te beschermen weidevogelgebied in de Krimpenerwaard en Alblasserwaard uitgebreid. De regels wijzigen slechts beperkt en blijven in grote lijnen gelijk. Dit is in de vervolgfase een aandachtspunt omdat het weidevogelgebied anders kan zijn dan in het MER fase 1. Daarnaast adviseren wij om in fase 2 voldoende aandacht te besteden aan mitigerende en compenserende maatregelen voor effecten op weidevogels.

Water – KRW

Wij vragen aandacht voor het volgende: de chemische aspecten van het oppervlaktewaterlichaam worden niet benoemd, terwijl dit ook een onderdeel is van de KRW. In de beoordeling van de effecten van de voorgestelde activiteiten op het oppervlaktewaterlichaam is het aan te raden om ook te kijken naar de chemische aspecten van de KRW.

Restroom

In fase 1 is de lozing van de reststroom alleen kwalitatief beschreven. Wij hebben van u bevestigd gekregen dat in fase 2 nader onderzoek plaatsvindt naar de omgevingseffecten, vergunbaarheid en zuiveringsopzet. Wij bevelen dit ook aan.

Ruimtelijke kwaliteit

Bij de bouw een nieuw zuiveringsstation, zowel uitbreiding van een bestaande plek als een volledig nieuwe plek dient rekening gehouden te worden met de voorwaarden die provincie stelt op het vlak van ruimtelijke kwaliteit.

Mitigerende en compenseren maatregelen

Op basis van de deelrapporten en een integrale beoordelingssessie zijn een aantal maatregelen in beeld gebracht die de effecten kunnen mitigeren of compenseren. Er zijn drie

hydrologische mitigerende maatregelen. Het infiltreren van voorgezuiverd water tussen de winning en de waterkeringen is de eerste mogelijke maatregel. Hierdoor kan een deel van de zetting worden voorkomen. Het verder opknippen van peilgebieden en het aanleggen van actieve waterinfiltratiesystemen zijn de tweede en derde maatregel die kunnen bijdragen aan het verminderen van de vernatting of verdroging en de effecten daarvan op landbouw en veenoxidatie. Daarnaast zijn er diverse overige maatregelen die in fase 2 verder onderzocht kunnen worden. Hieronder vallen zettingsbestendige funderingen onder infrastructuur, het verhogen en verstevigen van waterkeringen, het overstappen op teelten die minder gevoelig zijn voor natte omstandigheden, het ontwikkelen van natuurwaarden nabij het winveld en het saneren van bekende verontreinigingen in de ondergrond. Daarnaast worden in fase 2 mogelijke optimalisaties van het puttenveld uitgewerkt door verschillende varianten te bekijken.

Wij gaan ervan uit dat in fase 2 van het MER, zoals uit bovenstaande tekst blijkt, de mitigerende en compenserende maatregelen verder uitgewerkt worden in samenwerking met overheden en gebiedspartijen waar nodig. Wij willen hierbij benadrukken dat de focus niet alleen moet liggen op de hydrologische mitigerende maatregelen maar juist ook op de diverse overige maatregelen die worden genoemd.

Hydrologische modellering

Wij raden aan om in fase 2 nauwkeurig te kijken naar de hydrologische modellering. Een afwijking in het model van 1 tot enkele decimeters kan ofwel geen of een zeer groot effect op de natuur betekenen (bijv. bereikbaarheid van voedsel in de ondergrond voor weidevogels). Om de verdere effecten op natuur te duiden en hier de nodige mitigerende maatregelen voor te nemen is het goed om ofwel deze onzekerheid te verkleinen (modelverbetering a.d.h.v. metingen) ofwel de onzekerheid mee te nemen in de besluitvorming (inzicht geven in het effect van de onzekerheid).

Vraag 6: Welke alternatief levert voor u de grootste bezwaren op? Kunt u onderbouwen waarom dat is?

Zie vraag 4.